Nᴱᴿ 10. z Warszawy Roku 1795.
d. 3. Lutego we Wtorek.

KORRESPONDENT
WARSZAWSKI y ZAGRANICZNY.

Z Grodna. — Urządzenie w Wielkim Xięstwie Litewskim.

Nayiaśnieyszey IMPERATOROWEY Iey Mości Samowładnącey Całą Rossyą Generał Anszeff, Główny Rządca Woysk, które zaięły W. X. Litews: Senator, Inflantski, Estlandski, i Litewski Generał-Gubernator, Iey IMPERATORSKIEY Mości Generał Adiutant, Regimentow Leib Gwardyi Izmaiłowskiego Podpołkownik, Tawryckiego Granadyerskiego Szeff, Orderow Rossyiskich SS. Andrzeia pierwiey powołanego Apostoła, Alexandra Newskiego, Woiennego Wielkiego Męczennika i dawcy zwycięztw Ierzego, i rownie Apostolskiego Xiążęcia Włodzimierza pierwszych Klass, Królestwa Polskiego Białego Orła i Wielkiego Xięstwa Holsztyńskiego, S. Anny Kawaler Mikołay Xiąże Repnin.

Wszem i każdemu wiadomo iuż iest z Manifestu mego dnia 17. Mca Grudnia wszędzie publikowanego; iż wszyscy wszelkiego stanu w Kraiach Wielkiego Xięstwa Litewskiego mieszkaiący, którzy wierność Tronowi Nayiaśnieyszey JMPE-

RATOWEY Jey Mości i spokoyne posłuszeństwo ustanawiającey się nad niemi władzy, przysięgą utwierdzili, zostaną przy wolnym wyznaniu każdego Religii, i przy wszystkiey własności i prerogatywach, które komu ko wiek według Praw Rzeczypospolitey należą; iakowe zas postanowienie z Naywyższey woli Jey JMPERATORSKIEY Mości, tak dla bespieczeństwa Osob i maiątkow ich, iako też dla szczęśliwości i własnego dobra czyni się, oznaymuię wszystkim i każdemu, iako ustanowiony w tym kraiu Generał Gubernator, w następuiących punktach.

1mo. Dla prędszego i łacnieyszego uczynienia wszystkim sprawiedliwości i dobrego szczęścia, a przez to ugruntowania porządku, dzieli się Xięstwo Litewskie na trzy części, z których głównieysze mieysca są w Wilnie, Grodnie i Kownie. Powiaty do pierwszey należą, Wileński, Zawileyski, Oszmiański, Brasławski, Lidzki i Trocki, iako one były przed Seymem Rewolucyi 1791. Roku 3. Maia, oprócz tylko tych Parafii, które do Mińskiey Guberrnii odeszły. Do drugiey części Grodzieński, Nowogródzki, Słonimski, Wołkowyski, Brzeski. Do trzeciey zaś części, Kowieński: Wiłkomirski, Upitski i Zmudź.

2do. We wszystkich tych częściach wyznacza się Stróżami Wykonawczey Władzy pod moim ręką prowadzeniem Korpusowi Woysk Jey JMPERATOSKIEY Mości Kommendanci tych mieysc którzy, przyiąwszy w swoie zawiadywanie i obronę wszystkie Powiaty część ich składaiące poruczą każdy Powiat osobliwemu staraniu Regimentowych Kommendantow, albo naznaczonych z nich dla tego Sztabs-Officerow, którzy od Szlachectwa, Cywilnych i Wieyskich Pospólstw potrzebować maią Kommissarzow, a maiąc tych przy generalnych Kwaterach swoich, używać w rozporządzeniu do wykonania Ziemskich powinności tym zaś Kommissarzom, względem zapłaty

wszyſtkie ſz kraiu doſtarczenia, o czym w 9. Punkcie Manifeſtu namieniono, czynić rachunki z osobliwą Kommiſsyą uſtanowiaiącą się w Grodnie.

3tio. Dla wewnętrznego Litewskich mieszkańcow rządu i czynienia między niemi Sądu i rozprawy, i dla utwierdzenia większey ich ſpokoyności, uſtanawia sią pod Prezydencyą moią w Grodnie, iako w mieyscu na potym główną Kwaterą moią być maiącym, Naywyższy Rząd, a oraz do tego złączaią się cztery wydziały, czyli Departamenty, mianowicie Skarbowy, Kryminalny, Cywilny i Ekonomiczny, pierwszemi Urzędnikami tych wydziałow, a oraz członkami rządu są: pierwszego Pułkownik Jan Fysel, drugiego Brygadyer Jan Rusanow, trzeciego Nadworny Konsyliarz Mikołay Wołkow, a czwartego Premier Maior Litke, Pomocnikami zaś tych wyznaczeni będą Expedytorowie z tuteyszych Obywatelow pewnych, wiernych i szczerych Ludzi z pensyą po 600. Rublow na rok, ktrzy Konsyliarzom Sądowych Jzb, albo Kolleſkim w godności rowną się.

4to. Skarbowego zaś Wydziału powinnością ieſt zawiadywać bez pośrzodku. 1. Dobrami Koronnemi i Krolewſkiemi Ekonomicznemi tak zwanemi Stołowemi i inszego mianowania, ktore pozoſtali wakuiącemi i są w poſseſseſsy czyieykolwiek dożywotniey, albo z rozkazu na Rangi z zapłatą iakiegokolwiek do Skarbu podatku, lub też bez zapłaty, ſłowem: wſzelką Rzeczypospolitey i Krolowi w Litwie przynależytością. 2. Maiątkami umarłych i nieprzytomnych w Litwie, Duchownych wſzelkiego ſtanu osob, tak też Klasztorami zewnątrz Litwy znayduiącemi się, i wsiami, a od buntownikow porzuconemi, z których wszyſtkich, oprócz trzymanych w dożywotney poſseſsy albo za Urząd Rangow bez zapłaty podatkow, wybierać do Skarbu wszelkiego rodzaiu intraty, iakowe w czasie Litwy pod Polſkim rządem do oſtatniey w Polſzcze Rewolucyi płacone były.

5to. JMPERATOROWA Jey Mość daruie Litewskim Obywatelom swobodę sądzić się i prawować się Imieniem i Władzą Jey JMPERATORSKIEY Mości według dawnych ich Praw, obrawszy Sędziow z tychże współ Braci którzy przed zgubnym w Polszcze zamieszaniem w Sądach swoich zasiadali; albo którzy teraz od Woiewództw i Powiatow według ich zwyczaiow sądzą się być godnemi tego urzędu, i dla tego JMPERATOROWA Jey Mość zezwala zostawić w Powiatach Ziemskie i Grodzkie Juryzdykcye; w Miastach zaś Ratusze i Magistraty rozkazom Litewskiego Trybunału, iako Naywyższego Ziemskiego Sądu podlegać maiące, pozwala też tym Juryzdykcom Imieniem i Władzą Jey Mości dawać Sąd i rozprawę podług porządku do Konstytucyi 3. Maia Rzec y pospolitą zachowanego od tych zaś Sądow nieprzestawaiący na Dekrecie onych, mogą odwoływać się w Procesach Cywilnych do Litewskiego Trybunału, który jak naprzód był, ustanowi się, i do tegoż Prokurator ma być wyznaczony. Od Trybunału zaś, iako naywyższego Ziemskiego Sądu appellacya przyięta być może wedle sprawy, do którego wydziału ta należy, do naywyższego Litewskiego rządu, a gdyby komu Dekretem i tego ostatniego Naywyższego rządu dosyć uczynionym nie było, takowy może iuż appellować do rządzącego Senatu Jey JMPERATORSKIEY Mości. Termin dla oznaymienia nieukontentowania i podpisania appelacyi we wszystkich wyż rzeczonych mieyscach, daie się ośm dni, rachuiąc od wypadłego Dekretu, a podanie appellacyiney prozby we wszystkie mieyscа cztery tygodni, licząc od wydanego wyroku, a nie od podpisania, oprócz rządzącego Senatu, do którego przez Rok może i ma być podana prozba, ponieważ napotym nie będzie przyięta. Przy tym ieszcze daię na przestrogę, że w kryminalnych sprawach żadna decyzya nie ma być wstrzymniona, lecz należy w takowych sprawach,

w których podlegaiący Sądu obwiniaią się prawem o utracenie honoru, życia, albe też osądzaią się na publiczne karanie, w których przypadkach appellacya być nie ma, iednak wszelka takowa sprawa nie będąc wykonana, z sentencyą donosić od Powiatowych Sądow, albo Magiſtratow i Ratusz do Litewſkiego Trybunału, który naylepszym i doſkonalszym roztrząśnieniem swym tak że niewypełniaiąc, podaie tę z swoią sentencyą w kryminalny Wydział Naywyższego Litewſkiego Rządu, zkąd za moią approbacyą, oſtatnia decyzya ma być wydana. Lecz dla nie odmiennego dotrzymania tego, oznaymuie się przez to obwieszczenie, iż dobrocią ustanowienia Praw od Jey JMPERATORSKIEY Mości danych Rofsyi, pytki albo cielesne okrutne ukarania i śmierci kara, nie wiadome Narodom, Berłem Jey rządzącym się, i JEY MOSCIĄ w cale zniesione, dla czego zaś iak naysurowiey potwierdza się, żeby żadne Sądowe mieysce nie śmiało, iak wyż rzeczono, takowego rodzaiu spraw Kryminalnych, same przez siebie z własnego rozkazu, lub Dekretem wykonywać, ani w żadnym z tych wcale nie używać w wypytywaniu i doścignieniu prawdy, tortur, albo iakich podobnych okropnych karań, ale należy we wszyſtkich tych Inkwizycyach dochodzić prawdy przez świadkow poſtronnych opowiadaiących tę, przez łaſkawe napominanie Sędziow podlegaiącym Sądu czynione, tak też w przypadku potrzeby używać Kapłanow, dla przekonania do Sądu zapozwanych podobnemi łaſkawemi napomnieniami, Boſkim ſłowem i ſamą nawet przysięgą, żeby podległy Sądu przeświadczony był do wyznania, iednakowo, gdzie się pokażą dowody widoczne i zupełne, w tych drzypadkach przyznanie podległego Sądu, nie tak ieſt potrzebne, ieżeliby ten w uporze swoim tego i nieuczynił.

6to. Dyrektor Ekonomii ma w swoim Gospodarſkim zawiadywaniu wszyſtkie zawisnące z ſtrony

dochodow od Skarbowego Wydziału, Koronne, Krolewſkie, Ekonomiczne, Stołowe i insze Dobra wakuiące, o ktorych obszerniey w 4. punkcie rzeczono.

7mo. zachowania porządku we wszelkim przypadku, aby Litewscy mieszkańcy cenę iego wcale poznali, zabrania się, ażeby nikt neważył się cokolwiek od niego wydarte, odbierać samowolnie i samowładnie, lecz by udawał się do władzy dla tego uſtanowioney, ktora obowiązana ieſt każdemu nie odwłocznie dawać prawną obronę. Poki zaś uſtanawiaiące się takowe mieysca nie odkryią się i sprawowania nie zaczną się, Aktorowie nie mogą być obwinieni, że uchybili terminu.

8vo. JMPERATOROWA Jey Mość przyimuiąc od osiadłych w Litewſkich Krainach Tataſkiego Pokolenia Woyſk przysięgę, zezwoliła Naywyższy mnie dać rozkaz o upewnieniu ich świętym Jey ſłowem, że nie tylko zoſtawuie tych w swobodzie odprawowania swego nabożeńſtwa, i przy wszyſtkim, co oni w Litwie posiadaią, lecz życzy ieszcze zabeśpieczywszy ſtan ich, i więcey ten uszczęśliwić.

Dan w Grodnie dnia Grudnia 1794. Roku.

(L.S.) *MIKOŁAY Xiążę REPNIN.*

Z Poznania d. 20. Stycznia. — *Nieco wiadomości o podatkach Pruss Południowych po Insurrekcyi ogłoszonych.*

Ponieważ kontrybucye kraiowe za Rok bieżący 1794. od poddanych i Obywatelow tey Prowincyi za Raty Styczniową i Marcową tylko po części, a za Raty Czerwcową i Wrześniową ieszcze w cale zaspokoione nie są, tedy wybieranie tych zaległych podatków, podług naſtępuiącego ułożenia, ſtać się ma, co się każdemu do wiadomości podaie, ażeby się nikt niewiadomością ex-

zować nie mógł, i mógł sobie oszczę-
ić nie miłe skutki z zaniedbaney opłaty
datkow wynikaiące.

1mo. Wybierane były dotąd wprawdzie
datki kraiowe, wdawnym sposobie, to
t w trzech mieyscach, do exakcyi wy-
aczonych, mianowicie w Poznaniu, Wrze-
i, i Kaliszu przez Exaktorów UUr: Ła-
czyńskiego, Ponińskiego, i Grądzielskie-
; lecz ten sposob wybierania podatkow
nieyszym obwieszczeniem się znosi, a
wzaiem każdemu się do wiadomości po-
ie, z ostrzeżeniem, że każdy kto winne
datki któremu z przerzeczonych Exakto-
w zapłacił, albo ieszcze zapłaci, one
szcze raz, a zatym w dwoynasob zło-
ć obowiązanym będzie, zachowuiąc so-
e Regress do tych, którzy nie byli auto-
zowani do wybierania podatkow.

2do. Zamiast tego teraz podatki kraiowe
Wydziałach u Wydziałowych poborcow
tyli tak nazwanych Kreys-Szteyer-Einneh-
er, do sprawowania tego urzędu wyzna-
zonych, do Kass wydziałowych opłaca-
będą.

3tio. Ażeby zaś nikt się exkuzować nie
ógł niewiadomością, do którego wydziału
leży, i do którey Kassy wydziałowey
woie podatki opłacać iest obowiązanym;
dy

4to. Zalecono iest wszystkim Konsylia-
om ziemskim, i deputatom wydziałowym
żeby wszystkich obywatelow wydziału swe-

go, nie tylko o ninieyszym urządzeniu ob wieścili, lecz też im w terminie do opła ty przez nas wyznaczonym, dnie oznaczy li, w które podług porządku wydziałowe go, każde mieysce do opłaty podatkow przypuszczone być ma, ażeby każdy pręd ko i porządnie expedyowanym, a nikt dl nacisku opłacaiących podatki zatrzymywa nym nie był.

5to. W przeznaczonym teraz terminię wy bierane będą podatki za rok 1794. to ies delaty z Rat Styczniowey i Marcowey, całkowite podatki z Rat Czerwcowey Wrześniowey.

6to. Względem delat z Rat Styczniowe i Marcowey 1794. roku podaie się każd mu do wiadomości, że każdy, ktoby nal żących się od niego tychże zaległych po datkow, w przeciągu czasu do 8. Luteg roku przyszłego do kassy wydziału swego nie opłacił, nieodwłocznie woyskowey exe kucyi spodziewać się może, przez któr nietylko do opłaty winnych podatkow, lec też exekucyinego pociągniony zostanie.

7mo. Exakcya Rat Czerwcowey i Wrze śniowey 1794. roku w przeciągu czasu o dnia 24. Stycznia do 8. Lutego roku przy szłego, zupełnie ukończona bydź powinna A ktoby w tym czasie swoich podatko nie zaspokoił, ten pewien bydź może, ż w krótce Landreytera, a ieżeliby i w te

czas nie zapłacił winnych podatkow, woyſkową otrzyma exekucyą.

8vo. Względem oſtatecznie wspomnioney exakcyi, dowiedzieliśmy się, że rożne dobra duchowne, przez Luſtracyą pod przeszłym rządem udziałaną, nie dobrze klassyfikowane są, i nie czynią podaney dwoch tysięczney roczney intraty. A że podatek 50. procento z dobr Duchownych poſtanowiony, do tych się tylko ściąga, ktorzy 2,000. złł: Pol: roczney intraty dla nieakuratney klassyfikacyi iak się wyżey namieniło, przez opłacanie tego podatku zbyt uciemieżeni są, tedy ſtanowiemy ninieyszym Obwieszczeniem, że wszyscy mieniący się bydź pokrzywdzonemi, przez nałożenie na nich podatku 50. procento in termino solutionis w kassie wydziałowey ſtawić się, i niezbronnie 20. procento zapłacić powinni, 30. zaś procento im poczekane będą. Tylko muszą przy ſtawiennictwie poborcy wydziałowemu podać do protokułu przyczyny preagrawacyi, a potym wyznaczona będzie od nas kommissya mająca zlecenie potrzebne uczynić indagacye względem dochodow tych, ktorzy się uciążonemi bydź mniemaią.

Spodziewam się po naszych wiernych poddanych, że się chętnie do ninieyszego urządzenia ſtosować, i podatki bez zwłoki opłacać będą, ażeby się samochcąc do

szkody i kosztow nie przywodzili, podług naszey woli.

Dan w Poznaniu dnia 25. Grudnia Roku 1794.

Kamera Woyskowa i Dzierżaw J. K. Mci Pruss Południowych.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE:

ANGLIA.

Z Londynu d. 9. Stycznia. W Parlamencie nieustanne spory. Prócz adressu względem pokoiu, wniosek od P. *Sherydana* o uchylenie zawieszenia aktu *Habeas Corpus* mocno był popierany. Toż przeciwko układom pożyczki dla Cesarza przeznaczoney tenże mówił, a nakoniec bill o milicyi Londyńskiey poczytał za zgwałcenie prawa swobod Obywatelow Londyńskich. Odpowiadał P. *Curtis*, że Deputacya od Miasta wyznaczona iest, aby roztrząsnęła ten cały interess, który iuż od wielu iest mieszkańcow pochwalony. A gdy P. *Jekyl* domagał się, aby danych posiłkow Królowi Pruskiemu wyszczegulnienie podano Izbie, P. *Pitt* nie przeciwił się temu, i owszem dodał, że summa danych Królowi Pruskiemu pieniędzy wynosi do 1,200.000. funtow szt: (około 46. millionow Złł: Pol:) Zakończył wniosek propozycyą, aby w mocyi stosuiącey się do traktatow subsidiow Pruskich te

ſłowa: *tak iako wyciąga dokładna liczba woyſk ktore były użyte razem z Armią Krola Jmci W. Brytannii w exekucyi traktatu*, opuszczone były. P. *Fox* z partyą swoią był przeciwny, mimo to iednak 110. głosow przeciwko 28. przemógły za ſtroną Miniſtra *Pitt*.

D A N I A.

Z Kopenhagi d. 14. Stycznia. Okrętow kupieckich 19. Francuzi naszym zabrali, inne przeto ſtoią po rożnych portach dla boiaźni, aby kapry tychże Francuzow onych nie pochwytały.

F R A N C Y A.

Z Paryża dnia 19. Stycznia. Dekret ſtanął w Konwencyi, aby dzień 21. Stycznia, ktorego Ludwik XVI. ścięty, po całey Francyi i we wszyſtkich zawoiowanych kraiach uroczyście był obchodzony, także opisano sposob, iakim będą z kraiu Francuzkiego dzieci Ludwika oddaleni.

Flota nasza pod żagle wychodząca ſkłada się z 63 woiennych okrętow, między ktoremi 35. ieſt liniowych.

W Breſt ieden batalion woyſka lądowego, przeszedł do ſłużby morſkiey.

Na sessyi Konwencyi dnia 5. Stycznia roztrząsane były papiery znalezione Robespierra. Twierdzi on iż każdy bogaty należy do Jakebinow, i dodaie, że każdy syn, ktoryby żałował oyca prowadzonego na śmierć, tym samym ieſt wyſtępny.

W Toulonie mrozy niezmierne, iakich nie pamiętaią w tym kraiu. Był iuż od 11. do 13. gradusow.

Po przesileniu dnia z nocą nie bywa tu pospolicie nad 7. gradusow zimna.

Roku 1740. było gradusow 10.
1749. gradusow 15.
1788. gradusow 17.

Którego Roku w całym ſta lat przeciągu mroz był naytęższy.

Miaſto Toulon sprzykrzyło sobie nazywać się Portem de la Montagne, przeto Jean bon St André przywrócił znowu to Miaſto do nazwiſka dawnego Toulonu.

W całey Francyi imie Jakobinow w nienawiści ieſt wielkiey.

Okręt w Breſt zowiący się Jakobin, przezwano teraz Neuf Themidor, czyli 9ty dzień Miesiąca Thermidora, którego dnia Roberspierra ścięto.

Wolność druku tak się tu rozszerzyła, że nawet memoryały Dumouriera w Paryżu przedrukowane widzieć się daią.

Dalszy rapport Gregoire o zepsuciu we Francyi monumentow.

W Sedan porfirowe kolumny, z ktòrych warta każda na 50,000. przynaymniey liwrow, i cztery przy tym kolumny ze szkła ſtaroświeckiego, a nakoniec grob wspaniały Kościoła Emila przecież wyratowane są od niszczącey ręki naypięknieysze kraiu ozdoby.

W Anet w pośrzod wytryſkaiącey wody bronzowy ieleń prześliczny okazał widok. Chciano tę sztukę zepsuć pod pretextem, że polowanie do prawa należało federalnego. Przecież i ten twor ſztuki zachowano dowodząc głupcom, że ielenie bronzowi całe nie należą do takowego prawa.

W Belabre Departamencie Indre 124. pomarańczy, z ktorych wiele takich było, że miały 18. ſtop wysokości przedać chciano sztukę po 6. liwrow dla śmieszney przyczyny, że obywatele więcey iabłek, niż pomarańczy potrzebuią.

W Monpellier drzewo żelazne więcey 100. maiące ſtop upiłowano, aby z niego drzewo zrobili wolności. Widoczny nierozum.

Mówiono o rzadkości gotowych pieniędzy, oto nie rozumni ludzie mniemaią wielki w tym ratunek oyczyzny, gdy ſławne dwa puklerze ze srebra lane z biblioteki Narodowey zabrać usiłowali własnie, pod ów czas, kiedy w Lugdunie wrzucił Chassenot do tygla ośmkroć ſto tysięcy medalow szczero złotych.

Wyście prawem waszym to wszyſtko wywołali, co niewolą Narodu oznaczać mogło, a zaraz na ogień ſkazano prześliczny obraz od iedney niewiaſty malowany dla tego, że była emigrantką.

Porąbano śliczną galeryą ręki Carracha przeto, że religii obrzędy zawierały się tam wyrażone.

Także ſławnego de le Seur pęzla sztuki rozszarpano, że Kartuzi tam odmalowani byli.

W Praslin Statui bogow ſtarożytności zniszczono, dla tego, że federalizm oznaczali.

Nie na tym koniec, ieszcze więcey szaleństwa. Rozhukana charaſtra czyniąca się Patyotami wdzierała się gwałtem do domow obywatelſkich i tam portrety naypięknieysze Krołow, albo Aryſtokratow psuła. Toż wyłamano ſklepy Kopersztycharzow, i tam wszelkie wyobrażenia Monarchow, a nawet i mappy Króleſtw, iako nie wartych być na świecie na sztuki darto.

Przyszła nakoniec do tey oſtateczności frenezyn, że nayślicznieysze oprawy xiąg zdzierano dla tego, że tam herby szlachty wyrażone były, szarpano dedykacye Xiążętom i Hrabiom przypisane. a naybarziey xięgi za przywileiem z pod prassy wyszłe. Pozwolcież mi tu ieszcze przytoczyć zbior krótki osobliwszych zdań, które acz są wieku naszego hańbą, iednak hiſtorya i pamięć ludzka złe i dobre czyny wspomina, iżby iedne okryła nienawiścią, drugie naśladowaniem. (*Resztaw dodatku*)

HOLLANDYA.

Z Zwoll d. 15. Stycznia. Kawalerzyſta dnia wczorayszego tu przybyły donioſł, że Francuzi nad *Renem* ſtoią, i uſtawicznie do naszych ogniem sypią, ktorym Sprzymierzeni silny daią odpor. Dochodzą też wia-

domości, że Francuzkie woyſka lubo nieco za *Waalię* przeszły, iednak i na tamtey ſtronie iak mrowek ich niezmierna uwiiasię liczba.

Z Utrêchtu d. 15. Stycznia. Wczora Kommissya Stanu z smutnemi nowinami powróciła z *Hagi*. Anglicy bardzo cicho z *Ammerfort* wyszli do *Züphten*, gdzie nowych rozkazów oczekuią. Korpus Artylleryi, który ſtał w *Starebosh* cofnął się do *Woerden*. Inni żołnierze przed nadchodzącą wielką siłą Francuzow także z dawnych swych ſtanowiſk uszli. Niema tu więcey nad 400. ludzi z dywizyi *Meklemburſkiey*, która w *Maſtrychcie* Francuzom doſtała się była wniewolą. Rotmiſtrz *Barchman* zważnym zleceniem do *Cuilenburg* maiąc z sobą trębacza wyiachał. Ten do Generała Francuzkiego maiącego tam kommendę pośpieszy.

Piszą drudzy, że francuzi przy dawnieyszych utrzymuiąc się swych ſtanowiſkach, nowe co raz obeymuią ſtacye. Jedna dywizya ſtoi przy *Cuillenburg*, a my niemamy dosyć woyſka, gdybyśmy z tamtąd mogli onych wyrugować. Drugie rozciągaią się korpusa aż do *Arrhemu*, z kąd żadna tu dziś poczta nieprzyszła.

Z Hagi d. 17 Stycznia. Stany Generalne Barona *Spaane* i Sekretarza Stanow Generalnych *Royer* z zleceniem barzo ważnym do Francuzkiey głowney kwatery w *Hertzogenbusch* będącey wyſtały. Rozni Poſłowie cudzoziemscy mieli konferencyą z Prezy-

dentem generalnym ftanow. Obchod żałobny który miał być wprzeszłą sobotę po zmarłey Xnie Duńſkiey solennie odprawiony, odłożyły generalne Stany.

Xżę *Stadhuder* sam przytomny bywa zawsze na wszyftkich Radach generalnych Stanów. Kuryerowie ieden podrugim dzień i noc wysyłani bywaią do *Londynu.*

Uniwersał względm pospolitego ruszenia po wszyftkich Prowincyach naszych doszedł, ale niewielka z niego nadzieia obrony.

Treść onego ieft naftępuiąca: Wszyftkie okoliczności do tego nas przywodzą, że możemy polegać na odwadze naszey. Przodkowie dobrego kraiu *Batawow*, który mocą oręża swego niepodległym uczyniły, wzywaią was do obrony zoftawionych przez nich kraiow. Pokazcie że nieiefteście wyrodny płód owych to walecznych Hollendrow, których ſławna pamiątka dzieł znakomitych swiat zadziwiały, gdy przez wiele krwi odważyli się wybić z iarzma Hiszpańkiego. Spieszcie więc, bo okoliczności niecierpią zwłoki. *B*ądzcie pewni ze poki się będziemy ftarali abyśmy godni byli pomocy Boſkiey, ta samą naywyższego prawica, która naszą karała opieszałość, zdaie się że nam swey nie odmówi pomocy, ale ftroſkaney oyczyznie i całey Europie pożądany pokoy przywróci. Sami gotowi iefteśmy pierwsi na czele za miłą oyczyznę przeciwko nieprzyiaciołom ftanąć, i do oftatka iey bronić.

DODA-

KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO y ZAGRANICZNEGO.

Dnia 30. Stycznia JPani Anna z Scypionow Szaniawſka Starościna Małogolſka w Domu swoim tu w Warszawie na Miodowey ulicy sytuowanym po przykładney dyspozycyi i uczynionym teſtamen z żądaniem, aby bez wszelkiey pogrzebiona byi parady, życie swe zakończyła.

Z Grodna. — Prawidła do Elekcyi, i obranym Sędziom do ſprawowania Urzędow swoich przepisane.

Nayiaśn: IMPERATOROWEY Jeymci ſamowładnącey całą Roſſyą Generał Anſzeff, głowny Rządca Woyſk które zaięły W. Xſtwo Litewſkie, Senator, Inflantſki, Eſtlandſki i Litewſki Generał Gubernator, Jey IMPERATORSKIEY Mci Generał Adjutant, Regimentów Leib Gwardyi Izmaiłowſkiego Pod-Pułkownik, Tawryckiego Granadyerſkiego Szeff, Orderów Roſſyiſkich SS. Andrzeia pierwszey powołanego Apoſtoła, Alexandra Newſkiego woiennego wielkiego Męczennika i dawcy zwycięztw Jerzego, i równie Apoſtolſkiego Xcia Włodzimierza pierwſzych Klaſs, Króleſtwa Polſkiego Białego Orła i W. Xſtwa Holſztyńſkiego S. Anny Kawaler Mikołay Xżę REPNIN.

Oznaymuię przez nizieyſzy Uniwerſał Obywatelom na wybor Sędziow zgromadzonym, to, co i

do Elekcyi, i pośledniey obranym Sędziom do ſprawowania urzędów ſwoich, za prawidła ſłużyć będzie.

1mo. Gdy w tym zależy dobro własne Obywateli, ſpodziewa się rządowa Zwierzchność, iż oni nayprzyzwoiciey odpowiedzą iey troſkliwości przez ſtaranie, ażeby ludzie z obyczaiow, z światła, i z ſumnienia powſzechne zaufanie maiący, do tego nayświętſzego powołania użyci i obrani zoſtali.

2do. Stoſownie do dawnych Praw tego Kraiu, ma być obrany Sąd Ziemſki i Grodzki, każdy z nich ma mieć po czterech Sędziow, i po iednym Piſarzu; a takowey Elekcyi świadectwo ma zoſtać w Aktach *per Laudum.*

3tio. Dla uniknienia trudności, którаby w różnych mieyſcach wyniknąć mogła z przemian w Urzędach przez różne nowe uſtawy wprowadzonych, Obywatele na teraźnieyſzą Elekcyą obiorą z między siebie Prezydenta, czyli Dyrektora, którego obowiązkiem będzie, też iedną teraźnieyſzą Elekcyą porządnie, bez zamieſzania do ſkutku doprowadzić. Co iednak tytułom i prerogatywom Urzędów, które ſię w czasie ſwoim legalnemi być pokażą, nic derogować nie będzie.

4to Stoſuiąc się do przepiſu poprzedniczego Uniwerſału, w którym należenie do oſtatniey Rewolucyi, i wpływ do Konſtytucyi 3ciego Maja, za kondycyą exkluduiącą ieſt położony, Oſtrzegam Obywatelów, ażeby tey kondycyi nieodſtępnie pilnowali.

5to. Zależeć to będzie od zaufania ſamychże Obywatelów, w zdatność i charakter Oſób między niemi żyiących, obrać Sędziow Ziemſkich i Grodzkich, tak z Oſób przedtym w tychże Urzędach będących, iako też i z tych, ktorzy żadnych dotąd Urzędów nieſprawowali, byleby powyżſza kondycya naruſzona niezoſtała.

6to. Ponieważ przyſpieſzenie ſprawiedliwości, ieſt obiektem nad wſzyſtkie względy nayważniey-

ſzym, a być może, iż wielu Obywatelów wſzyſtkie kondycye do obrania Sędziami za ſobą maiących, interes prywatny z domu oddalił, a przez to zatrudnieni oni ſą w nieſpoſobności ſtawienia się na teraźnieyſzą Elekcyą; mogą zatym Obywatele dać im dowod affektu i ſzacunku ſwego, obieraiąc nawet nieprzytomnych, (byleby byli w kraiu) tak z dawnych Urzędników, iako też i z nowych kandydatów, a każdy takowy w nieprzytomności ſwoiey obrany, przez miłość dobra publicznego, niczym wymawiać się od pełnienia funkcyi nie będzie mógł.

7mo. Obrani Sędziowie tak z dawnych Urzędników, iako i nowi, ktòrzyby byli przytomni pod czas ſwoiey Elekcyi, wykonaią natychmiaſt przy Obywatelach przysięgę właściwą. Którzyby zaś w nieobecności obranemi zoſtali, wykonaią oną przy rozpoczęciu Sądów w obecności ſtron *reſpective* każdy w ſwoiey izbie, Ziemſcy w Ziemſkiey, Grodzcy w Grodzkiey, *Rotą w Statucie Litewſkim przepiſaną*, dodaiąc tylko do niey, iż ſprawować będą ſprawiedliwość ściſłą, i nieparcyalną, w Imieniu i powadzę Nayiaśnieyſz: IMPERATOROWEY wſzech Roſsyi. Że zaś Piſarze nieodwłòcznie wchodzić maią (iak o tym poniżey) w exekucyą urzędu ſwego, zatym ktòryby był obecnie obrany, tamże przed Szlachtą na Elekcyą zgromadzoną przysięże, którȳby zaś Piſarz nie był obecny, ten co nayrychley po obraniu ſwoim ziechawſzy, przysięgę Urzędowi ſwemu właściwą przed Kommiſsyą Porządkową wykona, a to wprzytomności kommendanta woyſk IMPERATORSKICH, który w tym mieyſcu ma ſobie zleconą moc exekwuiącą. Oſtrzedz także potrzeba, ażeby i w przysiędze Statutowey Piſarzòw dodano to było, iż funkcye ſwoie ſprawować będą w Imieniu i Powadze Nayiaśnieyſzey IMPERATOROWEY.

8vo. Akta Ziemſkie natychmiaſt po obraniu ſwoim Piſarz Ziemſki, a Grodzki Grodzkie w dozor

ſwòy według dawnych Praw obeymą, pod odpowiedzialnością tak za siebie, iako też za Officyaliſtów przez ich kreowanych. A że poprzednicze niedawne zmiany, i uregulowania zmieſzały były w iednychże Regeſtrach ſprawy Grodzkie z Ziemſkiemi; przeto naypierwey Piſarze właściwe ſwoim Sądom nowe ſporządzą Regeſtra, a w tych Regeſtrach maią mieć pierwſze mieyſce, ſprawy *in continuatione* pozoſtałe, i na obmowie leżące. Z tych zaś ieśliby która ſprawa z kognicyi Sądowey pokazała się być Grodzka, tedy Sąd Ziemſki choćby iuż po odeſzłych Akceſsoryach przez decyzyą do Grodu odeſzle, a Sąd Grodzki w takim ſtopniu przyimie, w iakim od Sądu Ziemſkiego odeſtaną będzie. Strony zatym obwieſzczaią się, aby natychmiaſt po Elekcyi Sędziów i Piſarzów, do ſporządzonych przez nich nowych Regeſtrów, na nowo Aktoraty ſwoie za Excerptami bezpłatnie wydanemi wpiſywały, Ziemſkie ſprawy w Regeſtra Ziemſkie, Grodzkie w Regeſtra Grodzkie, i takowe przenoſzone wpiſy maią być bez opłaty przez Kancellarye przyimowane; dla tego zaś nie podług porządku, iaki się teraz w Regeſtrach nayduie, ale według przyiścia ſtron, nowe wpiſy determinuią się, iżby opieſzałość iedney ſtrony, nie tamowała drogi dla drugiey ſtrony ſprawiedliwości potrzebuiącey. Co wſzyſtko, aby się nayporządniey dopełniło, intymuie się, i pod odpowiedzią zaleca się, aby te oſoby, które pod tytułem Piſarzów Aktowych, Aktami dotąd zawiadywali, dopóty z mieyſca nieoddalili się, dopóki nieodwłocznie zacząwſzy, i pod Regeſtrami porządnemi tychże Aktów teraźnieyſzey Elekcyi Piſarzom nie zdadzą, i od nich zakwitowanemi nie zoſtaną. Co się ściąga do tych Piſarzów Aktowych, którzy w Woiewództwach i Ziemiach nowo poformowanych, Akta pod ſwoim dozorem mieli, ci we wſzyſtkim ſą obowiązani tym ſamym ſpoſobem pod takimże zakwitowaniem (iak wyżey) prze-

wieść Akta swoie, i one zdać Pisarzom tych Ziemstw i Grodów, do których przez teraźnieysze urządzenie są inkorporowanemi.

9no. Ażeby tak Pisarze, iako też strony miały dość czasu do odbycia pierwszey porządkowey potrzeby, użycza się przeciąg czasu trzy-tygodniowy, to iest: iż Sędziowie Ziemscy w przyzwoitym komplecie zebrawszy się dnia 16. po nowym stylu, a piątego po starym stylu, Miesiąca *Februarii* Roku teraźnieyszego, w mieysce Spraw dawnych naznaczonym, Sądy Ziemskie rozpoczną, i one nadgradzaiąc, ominiony termin Trzy-Królskiey kadencyi, przez trzy tygodnie sądzić będą, po których upłynionych, Sądy swoie na pierwszą Sześcio-niedzielną kadencyą Troiecką odwołaią.

10mo. Sąd zaś Grodzki w pierwszym dniu Marca po nowym Stylu, a dnia siedmnastego miesiąca *Februarii* roku teraźnieyszego po starym stylu, Sądy swoie rozpocznie, i nieprzerwanie przez cztery tygodnie sądzić będzie, a po upłynionych czterech tygodniach, też Sądy do dnia pierwszego Maia tegoż roku odroczy. Następnie zaś Sądy tak Ziemskie, iako też Grodzkie podług dawnych Praw w swoich kadencyach sądzić się maią.

11mo. Co do Pozwów, podziśdzień wyniesionych, za któremi Aktoraty iuż są wpisane, za niemi bez wynoszenia nowych, sprawy w Ziemstwie i w Grodzie sądzone być maią, byleby też Pozwy wedle Statutu sprawione były. Odtąd zaś Pozwy do Sądów Ziemskich i Grodzkich maią być wynaszane pod tytułem *Katarzyna z Bożey łaski Imperatorowa samowładaiąca wszech Rossyi &c. &c.* maią mieć stosowność do nauki Statutu, zawieraiąc w sobie całą rzecz, o co stronę pozywa wypisaną, w kopii stronie podaiącey się.

12mo. W iednostaynym zamiarze, ażeby sprawiedliwość kraiowa, w niczym tamy i przeszkody nie cierpiała, obrani nowo Urzędnicy, po wykonaney przysiędze, mocni są za użyciem przez

ſtrony exekwować wſzelkie Dekreta nieappellowane, i Kontumacyine ultymarne dawniey zapadłe, i zapaść maiące. A gdyby takowa Exekucya potrzebowała ramienia żołnierſkiego, kommendy woyſkowe będą miały na to rozkaz, ażeby za rekwizycyą Sędziego też pomoc woyſkową dodawały, przeciwko tym, którzyby takowey exekucyi opierali się.

Nakoniec w tym wſzyſtkim, czego ten Uniwerſał nie wyraził, i nieogarnął, tak Sędziowie, iako też ſtrony wſzelkie, i Paleſtra ſtoſować się będą do Statutu Litewſkiego, i do Konſtytucyi poślednieyſzych wſzyſtkich, oprócz uſtaw, które od Roku 1788. wprowadzone były, które przyimowane być niemaią. Dan w Grodnie Roku 1795. miesiąca *Februari* 4. (15.) dnia.

(L. S.) *MIKOŁAY Xiąże REPNIN.*

ANGLIA

Z Londynu dnia 11 Stycznia. W czasie ſessyi Parlamentu Lord Stanhope według przyrzeczenia swego mówił d. 6. w Izbie wyższey o rządzie wewnętrznym Francyi. Wſtęp iego mowy okazywał w szczegułach wielką siłę Rzpltey Francuzkiey, a co się tycze militarnych potrzeb, dowodził niezmierną tego Pańſtwa obfitość i łatwe srzodki utrzymywania dalszey woyny. Powiadał, że Miniſtrowie łudzą lud fałszywym udawaniem ſłabości Francuzkiey, i dla tego wszelkich używaią sposobow, aby tego Narodu potęgę zmnieyszyli.

Co się tycze woyny, zmyślony rysunek sytuacyi tego Mocarſtwa nadto ieſt ude

rzaiący w oczy, żeby kto miał im wierzyć. Y owszem przez naypewnieysze dowieść tego ieſt gotow prawdy, iż w tym czasie nie tylko Francya mocnieysza ieſt za wszyſtkich nieprzyiacioł razem złączonych, ale że daleko ieſt ſtrasznieysza, niżli była kiedy od zaczęcia rewolucyi swoiey. Jey woyſka przez naszych Miniſtrow są udawane, iakoby w naygorszym były ſtanie, bez karności, porządku i odwagi, ale wszyſtko temu nayprzeciwnieysze, oczewiſtą ieſt prawdą.

Siła Francuzka (mówił daley) podniesiona ieſt teraz do 1,200,000. a ci bez wątpienia i naylepiey w sztuce woienney wyćwiczeni i nayobficiey wszyſtkiego co się tycze woiennych potrzeb maiący, inne wszyſtkie na świecie przewyższaią woyſka.

Odrysowawszy zatym ſtraszne Francuzów marynarſtwo, i ſkarb ich nayobficiey w niezmierne pieniądze opatrzony, dodał przewidzenie swe o wzroście tysiąc razy ogromnieyszym Francuzow, gdy Hollandyą zawoiuią, co powiadał za rzecz naypewnieyszą można wcześnie głosić, a takowe siedmiu prowincyi podbicie, twierdził, że ułatwi Francuzom sposobność wpadnienia do Anglii, z któremi nawet i Hiszpani albo dobrowolnie przez negocyacyą, albo przymuszeni złączą swe morſkie siły. Nakoniec wprowadził wniosek, iż Anglia nie powinna zgoła mieszać się do wnętrznego Francyi rządu, i że przyzwoita rzecz ieſt,

abyśmy się wyraźnie i iasno oświadczyli, iakiego względem woyny dalszey zdania iesteśmy,

Hrabia *de Carlisle* wkrotkich słowach naganiał ten wniosek szlachetnego Lorda. Toż samo i Lord *Aukland* wyraził. Mówił, że woyna ta, w którąśmy wplątani, iest nieuchronna, ponieważ nam od Francuzow wypowiedziana. Przypisywał klęski, sprzymierzonych niezgadzaniu się z sobą, i wzaiemney nieufności.

Po wielu głosach nastąpiły kreski, przez które wniosek Lorda *Stanhope* 60. głosami odrzucony przeciw 1. który był samego tylko Lorda *Stanhope*.

FRANCYA.

Z Paryża dnia 12. Stycznia.

Zona Talliena owa Córka sławnego Bankiera Hiszpańskiego Cabarrus od Paryzkich Zurnalistow za Diannę bywa głoszona. Ta piękność w tym czasie barzo wielu w Paryżu na siebie pociągaiąca oczy, przy wielkich wydatkach ma niemało swych Adoratorow.

Gdy Reprezentant Duhem żwawie mówił w Konwencyi i ostro przycinał Tallienowi, rzekł na koniec: Jż daremnie zmyśleni Patryoci przeciwko Terroristom powstaią, ktorzy sami niegdyś obficie krew niewinną wylewali, a od 9. Thermidor (to iest od 27. Julii kiedy Roberspierra ścięto) zostali niby to Maderantami (tu szemranie powstało) Tak iest (mówił daley) wiem ia kto iest teraźnieyszym Patryotą, dowiodę w krótce że Royalistow układy naylepiey się udaią przy gotowalni Cabarrus. (gwizdanie na to powszechne.)

Odzywa się Tallien: Proszę o głos. Czas iest kiedyżkolwiek tych sporow i hańbiących naszą Re-

prezentacyą przymowek zaprzestać. Mam prawo tłomaczenie tu zdania mego wyłuszczyć, abym honor Konwencyi zelżony ocalił. (Partya de le Crête przeciwna Tallienowi przeszkadza mówić, ale powszechne Deputowanych żądanie do katedry zaprasza Talliena.) Stawa, i rzecze daley: Barzo to wiele kosztuie Reprezentantami ludu w Zgromadzeniu wielkim o sobie mówić. W długinm zostawałem milczeniu. Anim co mówił, ani pisał. Mniemałem, że tę ofiarę uczynić należało miłości mey własney, którą była zpotwarzona. Wraski słyszałem podczas ostatnich sessyi. Ale teraz wstępuię na ten to pulpit, abym na obelgi dał odpowiedź. Oto iest dzień tłomaczenia się. Piękny on iest dla cnoty. Nauczmy się na wzaiem siebie poważać. Wspomniono tu z obelżywością o iedney Niewieście. Tegom się nie spodziewał żeby Konwencyi sessye miały być przerywane złośliwemi pociskami na honor miotanemi iedney Damy. Otoż powiadam w oczach ludu, że Córka Cabarrus, ta Niewiasta iest to moia Zona (dawano wielkie oklaski) od 18. miesięcy znam tę Obywatelkę, z którą naypierwszą znaiomość w Bourdeau zabrałem. Wzaiemny mieliśmy zawsze szacunek. Ta niewiasta była to iedna z naynieszczęśliwszych ofiar, nienawiści Robespierra. Wtrącono ią do więzienia, z którego niewyszła iak 12. Thermidora w trzydni po śmierci Okrutnika, którego dnia miała paść niewinną zaiadłości iego ofiarą. Ta to iest moia Zona, tę bronię (dawano wielkie oklaski) Wiem ia że ludzie krwi chciwi usiłuią mię zgładzić. Wy ludzie, tam nieco wyżey siedzący (tu oznaczył Partyą de la Crête nazwaną) rozumiecie do kogo to mówię. Idźcie do więzienia, znaydziecie tam Dulaca, des Juliens i innych, czyńcie z niemi spisk na życie moie.

Zatym Dumon wnosi aby każdy członek z Konwencyi któryby zelżył kollegę swego, do Opactwa był odesłany, Dekretowano.

Reszta Rapportu Gregoire.

Manuel doradzał ów to cud sztuki i piękności bramę St Dyonizyusza zburzyć. Sprawiło to, że wszyscy, którzy przywiązanie do nauk i guſt maią, przez dni 8. spać nie mogli.

Chaumette, który wycinać drzewa kazał pod pretextem, że kartofle na to mieysce dla republikanow sadzić należało, doradzał wszyſtkie zwierzęta osobliwszey rzadkości w zwierzyńcach zabiiać, aby tych widok aryſtokratow dumy nie podsycał.

Hebert lżył Maieſtat ludu Francuzkiego, naypodlysze wyrazy w swoich pismach do ięzyka narodowego wtrącaiąc.

Chabot mawiał, że nie cierpi ludzi uczonych. Głosił on i iego wspólnicy, że ſłowo mądrego i Aryſtokrata, są to synonima, czyli iednąż znaczące. Lacroix mawiał, iż wcale nauka niepotrzebna żołnierzom. Głosił, że tym wyższą rangę powinien każdy prędzey otrzymać, im ieſt mniey uczonym. A kto nie umie czytać, na tego względy naywiększe być powinny.

A gdy łotrowie de la Vendée niszczyli z swoiey ſtrony pamiątki ozdob kosztownych narodu w Parthenay, Angers, i Chinon, pod ów czas Henriot doradzał, abyśmy ów pamiętny przez Omara niegdyś w Alexandryi pożar wzniecony, odnowili przez Biblioteki Narodowey spalenie, a takowy iego wniosek naysilniey Marsylczykowie popierali.

Dumas utrzymywał, że wszyſtkich uczonych ludzi gillotynować trzeba.

U Robespierra mówiono, iż tylko ieden w Rzeczypospolitey zoſtać się powinien człowiek mądry. Chciał oprócz tego Rodzicom odiąć od natury dane prawo, wychowania swych dzieci.

Układ zatym prześladowania wszyſtkich uczonych ludzi za naypierwszą przedsięwzięto czynność. Aresztowany był ſławny Dessaulx ieden z naypierwszych Europy chirurgow, który od Deputacyi bespieczeńſtwa uwolniony, zawiaduie teraz wielkim Paryża lazaretem.

Przez 9. Miesięcy w więzieniach trzymano ſławnego Bitaubé tłomacza Homera, dla tego, że był synem emigranta, Laharpe Poetę, Lamethrie, Volney, Sage, Betrey, Vigèe i wielu inny.

Mauduit, Lataurette, i Vigée padli ofiarą złośliwey przemocy.

Tak to zacząwszy od nieżywych monumentow, przenioſło się do ludzi uczonych prześladowanie, którego okropności szczeguły, choćbyśmy ie w milczeniu zagrześć usiłowali, Hiſtorya iednak smutney prawdzie nie ubliży wiernego świadectwa.

Dalecy ieſteśmy od tego, żebyśmy (iak się działo w Grecyi) za tę zbrodnię, karę śmierci doradzać mieli. Wszakże takowemu nie mówię głupſtwu, ale bezbożności mamy iak nayrychley zabieć i nayſkuteczniey.

We Włoszech lud przywykł szanować

wszyſtkie monumenta, i owszem nawet kopersztychy wyrażaiące wielebney ſtarożytności ślady za naydroższą cenić ozdobę swych mieszkań i gabinetow. Niechże i nas Republikanie też same sentymenta przeymuią, niech respekt publiczny osobliwie narodowe monumenta zaszczyca winną nietykalnością, gdyż te pamiątki gdy nie należą do nikogo szczegulnie, są własnością wszyſtkich spolną.

Te widoki wabiące do siebie oko i rozum znacznie się przykładaią do świetności narodu, z których przewaga Rzeczypospolitey dziwnym wzraſta sposobem.

Do tych to przychodzień obcy z dalekich dla oglądania przybywa krain, aby dziwne współ-Ziomkom i Potomności opowiadał widoki.

Sławny plac de Nimes i pont du Gard więcey podobno przynioſł Francyi, niżli te śmiałe budowy Rzymianom kosztowały.

Sycylia nic ma żadney prawie inney teraz osobliwości, tylko ſławne owe rozwaliny, do których idą uczeni badać się, coby wsrzod pogruchotanych ułomkow zagrzebanego było.

Rzym teraźnieyszy nie ma wielkich ludzi, ale obeliszki iego i rożne posągi ściągaią ciekawe oko uczonego świata. Nie iednemu Anglikowi po 2. tysiące gwineow ogladanie monumentow, nad brzegami Tybru kosztowało. Skoroby nasze zwycięzkie Woyſka do Włoch wkroczyły, pewnie zdobycie Statui Apollina z Belwederu, i Herkulesa Farnesiuszow, byłoby to nayszacownieyszym woiennym łupem.

Naywięcey ozdob z Grecyi przeszło do Rzymu, ale cuda piękności izali powinny w kraiu niewolniczym przebywać? Zaiſte Rzeczpospolita Fran-

cuzka ostatnim powinnaby ich być schronieniem i siedliskiem.

Filip Macedoński mawiał, iż łatwiey mi podbić waleczną Spartę niżli uczone Ateny.

Skoiarzmyż więc męstwo Spartanow z dowcipem Ateńczykow, niech Francya połączy światła wszystkie roztropnością kieruiące, i uzbroione siły tak wzmocni, aby postrach Nieprzyiaciołom, a sobie szacunek i szczęście naypewnieysze przyniosła. Wolność iest to Córka tolerowanego rozumu, a nic tak nie iest kontra rewolucinym iako głupstwo.

Wyryimy więc, ieśliby to być mogło, na wszystkich monumentach i wyryimy na wszystkich Republikanow sercach owę sentencyą:

Barbarzyńcy i Niewolnicy brzydzą się naukami i psuią kosztowne monumenta starożytności i sztuk wyzwolonych, ludzie zaś wolni kochaią i pilnie ie zachowuią.

Czytał zatym Gregoire Dekret, ktory iest przyięty, iż

1mo. Biblioteki, i wszystkie inne pamiątki nauk i sztuk iakichkolwiek należących do Narodu maią być pilnie strzeżone od wszystkich dobrych Obywatelow. Przestępcy Dekretu maią być doniesieni.

2do. Ktorzyby przekonani byli, że ze złości iakikolwiek Narodu monument zepsuią, ukarani będą 2letnim więzieniem podług Dekretu 1. d. Aprila Roku 1793.

HOLLANDYA.

Z Hamburga d. 23 Stycznia. Przyszła dziś rano sztafeta o godz: 10. z *Zwool* donosząca o tey ważney dla Europy całey wiadomości, że Francuzi dnia 18. i 19. Stycznia do Amszterdamu weszli. O czym następuiące są szczeguły:

Dnia 18. doszła wiadomość do Amszterdamu, że Francuzi prosto maszerowali do

tego Miasta, i że iuż byli w Abcou o dwie ztamtąd małe mili. Rozszedł się zatym wielki strach w mniemaniu powszechnym, że tego ieszcze wieczora pośpieszą do samego Amszterdamu.

Z Zwool d. 20. Stycznia. Dziś rano przyszła tu naypewnieysza wiadomość, że tak Miasto Amszterdam, iako i cała Prowincya Hollandyi przez kapitulacyą poddała się Francuzom. Pierwsza ich kolumna dnia 18. do Amszterdamu weszła. Toż samo z *Lingen* potwierdza się pod datą d. 20. Stycznia.

Z Bremen d. 22. Stycznia. Piszą o naynlepomyślnieyszy nowinie przez sztafetę odebraney, że Rynek Europy i skład wszelkich bogactw, a officyna marynarstwa Miasto z Portem Amszterdam poddał się dnia 18. Stycznia Francuzom.

To dziwna, że tak łatwo bez przeszkody żadney, i silnego woysk odporu to wielkie poddało się Miasto. Względem okoliczności dalszych wzięcia tey Batawow Stolicy, nie ma ieszcze żadnych wiadomości.

Piszą od Hollenderskich granic, że przez wniiście woysk Francuzkich do Amszterdamu nie tylko Francuzi Hollandyi Panami zostali, ale wszystkich 7. Prowincyi Rzeczypospolitey, którey sercem albo raczey duszą nazywano tę sławną Stolicę. Znali Francuzi iak wiele na tym zależało takowe ubiec świata całego osadę, przeto spieszyli conayrychley po wzięciu Utrechtu,

wszelkie nieprzyiaciół swych uprzątnąć przeszkody, i prosto z naywiększym azardem do Amszterdamu maszerować. Udał się im układ naypomyślniey. Gdy więc Miasto bardzo łatwo poddało się na dyskrecyą, to iest na łaskę albo nie łaskę, okazuie się, że wiele tamecznych Obywatelow żądało nowey Konstytucyi. Gdyby nie gwałtowny wiatr dnia 18. którego bardzo pomyślnie na swą użyli stronę Francuzi, pewnieby zamiaru swego nie tak łatwo dopięli.

Wiele też do tego pomogł niedostatek żywności, którey brak przywiodł Francuzow do zawiiania się prędkiego, aby co naychley do Amszterdamu wpadli, co też oni nad wszelkie spodziewanie uskutecznili.

Skoro *Nimegę* Francuzi opanowali, całą naywiększą swą potęgę zwrócili do wzięcia Utrechtu, którędy łatwiey mógli do śrzodka Hollandyi i Amszterdamu wpaść, niżli od strony Williemstadtu, i Rotterdamu. Gdy zaś Grecour opanowali, zaraz Sprzymierzeni musieli z woyskami swemi do Niemiec reyterować się, zkąd nie mògli żadnym sposobem wniiść do Hollandyi nazad.

Woysko pozostałe Rzpltey Hollenderskiey, które ieszcze iąkkolwiek utrzymuie się, powinno bydź poczytane iakby za stracone, ponieważ Francuzow potęga co dzień się bardziey z Niderlandu Austryackiego przybywaiącym żołnierzem wzmaga.

Z Hagi, o Familii Stadhudera, gdzie się podziała, nie ma ieszcze pewney wiadomości.

Po wzięciu Amszterdamu Francuzi ſtali się Panami wielu innych miaſt, przeciwko którym Hollenderſka siła cale ieſt ſłaba, ile gdy pomoc zprzymierzonych bez ſkuteczna ſtała się.

To nayosobliwsza, że wzięcie Amszterdamu żadnego Francuzom wyſtrzału nie kosztowało.

Radość Patryotow Hollenderſkich z tego zdarzenia ieſt nieporownana, zwłaszcza tych, którzy znaydowali się w Francuzkiey armii, i z nią razem do Amszterdamu weszli.

NIEMCY.

Z Wiednia d. 14. Stycznia. Konsyliarz *Majer* iedzie do *Inspruga* dla zaślubienia Elektora Bawarſkiego z Xiężniczką Medyolońſką. Zaślubienie naſtąpi 15. Stycznia. Mniemaią, że i Cesarz tam poiedzie. Mrozy tu niezmierne.

Papież u Cesarza prosił, aby mu Generała doſkonałego poſłał dla obięcia kommendy nad Woyſkiem Stanu Kościelnego. Port *Civita vechia* przez kilka set ludzi iuż od 2ch miesięcy reperowany, czyni nadzieię mocney obrony. Wyiazd nagły Papieża z Rzymu podpada wątpliwości.
